

รายงานหนึ่งโรงเรียนหนึ่งนวัตกรรม

เรื่อง รูปแบบการพัฒนาทักษะการอ่าน
การคิดวิเคราะห์และเขียน
โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบเชิงรุก
(Active Learning)

โรงเรียนนิคมสร้างตนเอง
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต ๑
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การนำเสนอผลงาน “หนึ่งโรงเรียน หนึ่งนวัตกรรม” ประจำปี ๒๕๖๔

๑) ชื่อผลงานหนึ่งโรงเรียน หนึ่งนวัตกรรม

รูปแบบการพัฒนาทักษะการอ่าน การคิดวิเคราะห์และเขียน โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning)

๒) การส่งผลงานหนึ่งโรงเรียน หนึ่งนวัตกรรม (กรุณาระบุ √ ลงใน ☐ ที่ตรงกับผลงาน)

- ☒ เป็นผลงานที่ไม่เคยส่งเข้ารับการคัดสรรกับคุรุสภา
- ☐ เป็นผลงานที่เคยส่งเข้ารับการคัดสรรกับคุรุสภา ปีเรื่องแต่ไม่ได้รับรางวัลของคุรุสภา
- ☐ เป็นผลงานที่เคยได้รับรางวัลของคุรุสภาและมีการนำมาพัฒนาเพิ่มเติม หรือต่อยอดนวัตกรรม

๓) ประเภทผลงานหนึ่งโรงเรียน หนึ่งนวัตกรรม

(เลือกได้เพียง ๑ ด้านเท่านั้น)

- ☒ การจัดการเรียนรู้ ☐ สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้
- ☐ การบริหารและการจัดการสถานศึกษา ☐ การส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ
- ☐ การวัดและประเมินผล
- ☐ อื่น ๆ โปรดระบุ

๔) ผู้บริหารสถานศึกษา

ชื่อผู้บริหารสถานศึกษา นายจำนงค์ นามสกุล นวลขาว

เลขบัตรประชาชน ๓-๘๐๑๖-๐๐๓๘๘-๔๑-๕ ตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนนิคมสร้างตนเอง

วิทยะฐานะ ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ

โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๘๖-๙๔๖๖๘๙๖ E-mail : jamnong68960@gmail.com

๕) ผู้ประสานงาน

■ นางสาวปาริฉัตร นามสกุล รัตนพันธ์

เลขบัตรประชาชน ๑-๘๔๔๘-๐๐๐๖๖-๗๖-๕ ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการโรงเรียนนิคมสร้างตนเอง

วิทยะฐานะ รองผู้อำนวยการชำนาญการ

โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๘๘-๗๖๐๕๘๓๑ E-mail : sportbas777@gmail.com

๖) คณะผู้ร่วมพัฒนาผลงานนวัตกรรม

■ นางวารุณี นามสกุล สังข์ผล

เลขบัตรประชาชน ๓-๙๕๕๙-๐๐๓๙๔-๘๐-๘ ตำแหน่ง ครู วิทยะฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ

โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๘๙-๙๗๘๙๐๒๑ E-mail : waruneeshool@gmail.com

■ นางปิยนารถ นามสกุล เกตุแก้ว

เลขบัตรประชาชน ๓-๘๔๐๑-๐๐๑๑๑-๑๘-๙ ตำแหน่ง ครู วิทยะฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ

โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๘๔-๑๘๓๑๓๗๓ E-mail : ooypiyanat_1962@hotmail.com

■ นางวรรณริษา นามสกุล ศิริยงค์

เลขบัตรประชาชน ๓-๙๓๐๕-๐๐๘๒๐-๔๕-๓ ตำแหน่ง ครูวิทยะฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ

โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๘๑-๙๕๕๕๙๒๔ E-mail : 443 yanee@gmail.com

- นางณัฐสิมา นามสกุล ณ พัทลุง
เลขบัตรประชาชน ๓-๘๐๐๙-๐๐๖๘๓-๔๗-๑ ตำแหน่ง ครู วิทยะฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ
โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๘๑-๙๕๖๑๒๕๐ E-mail : natsima35 @gmail.com
- นางพัชณัฐิตา นามสกุล ทองสีทอง
เลขบัตรประชาชน ๓-๘๐๐๔-๐๐๐๙๖-๐๑-๑ ตำแหน่ง ครู วิทยะฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ
โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๙๖-๖๓๕๙๖๓๘ E-mail : patsita.teach@gmail.com
- นางสาวศิริโฉม นามสกุล หงูมี
เลขบัตรประชาชน ๓-๘๔๑๗-๐๐๑๕๑-๔๓-๓ ตำแหน่ง ครู วิทยะฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ
โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๘๘-๔๙๖๐๑๒๙ E-mail : sirichom_m@hotmail.com
- นางสาวกุลยา นามสกุล อินทร์สม
เลขบัตรประชาชน ๓-๘๔๐๑-๐๐๒๒๘-๘๓-๓ ตำแหน่ง ครู วิทยะฐานะ ครูชำนาญการ
โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๘๔-๐๕๔๒๕๕๘ E-mail : Sukanya.lnsom2020@gmail.com
- นางนงนารถ นามสกุล ทองมา
เลขบัตรประชาชน ๓-๘๖๙๙-๐๐๑๐๗-๑๗-๖ ตำแหน่ง ครู วิทยะฐานะ ครูชำนาญการ
โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๙๔-๙๕๘๕๐๘๑ E-mail : nongnard2010@hotmail.com
- นายชิตสิรรค์ นามสกุล อัมพันธ์บุญ
เลขบัตรประชาชน ๓-๘๐๑๔-๐๐๖๒๖-๔๓-๖ ตำแหน่ง ครู วิทยะฐานะ ครูชำนาญการ
โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๙๕-๒๙๕๖๕๓๔ E-mail : sansunsak@hotmail.com
- นางสาวสุภาภรณ์ นามสกุล ไม้เรียง
เลขบัตรประชาชน ๓-๘๐๐๔-๐๐๗๕๕-๘๖-๓ ตำแหน่ง ครู วิทยะฐานะ ครูชำนาญการ
โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๙๑-๘๒๓๖๓๔๐ E-mail : oil.oil6340@gmail.com
- นางสาววิไล นามสกุล เกลี้ยงเสน
เลขบัตรประชาชน ๓-๘๐๐๖-๐๐๓๘๕-๓๖-๙ ตำแหน่ง ครู วิทยะฐานะ ครูชำนาญการ
โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๘๑-๕๓๘๒๘๓๖ E-mail : jimmee2555@gmail.com
- นายชนบ นามสกุล กลัวยอด
เลขบัตรประชาชน ๓-๙๐๐๔-๐๐๐๗๔-๐๙-๑ ตำแหน่ง ครู วิทยะฐานะ ครูชำนาญการ
โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๘๗-๘๘๖๐๗๖๘ E-mail : Khanop2014@gmail.com
- นายธรรม นามสกุล เลื่องสุนทร
เลขบัตรประชาชน ๓-๘๔๑๑-๐๐๐๓๘-๒๔-๕ ตำแหน่ง ครู วิทยะฐานะ ครูชำนาญการ
โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๘๓-๐๓๑๙๖๗๔ E-mail : Thamsontorn@gmail.com
- นางวนิดา นามสกุล แก้วพิชัย
เลขบัตรประชาชน ๓-๘๔๑๗-๐๐๐๔๗-๓๖-๙ ตำแหน่ง ครู วิทยะฐานะ ครูชำนาญการ
โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๘๔-๐๕๙๒๒๕๔ E-mail : nida 9883@ gmial.com

- นางสาวจิรวดี นามสกุล บุญเลื่อง
เลขบัตรประชาชน ๑-๘๐๑๓-๐๐๑๐๔-๐๔-๑ ตำแหน่ง ครู วิทยะฐานะ ครูชำนาญการ
โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๙๓-๖๙๖๒๖๒๒ E-mail : Chongnang50_jubjub@hotmail.com
- นางทิพย์วรรณ นามสกุล อมรมณีทิพย์
เลขบัตรประชาชน ๓-๘๔๐๑-๐๐๒๔๔-๕๘-๘ ตำแหน่ง ครู วิทยะฐานะ -
โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๙๙-๔๘๘๘๘๘๔ E-mail : tipwan.2506@gmail.com
- นางสาวมนันยา นามสกุล ชินดู
เลขบัตรประชาชน ๓-๘๔๐๒-๐๐๗๐๓-๘๔-๓ ตำแหน่ง ครู วิทยะฐานะ -
โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๘๙-๘๖๖๕๗๔๐ E-mail : -
- นางปุกิกา นามสกุล วงศ์วานิช
เลขบัตรประชาชน ๓-๘๕๐๓-๐๐๐๐๙-๖๗-๑ ตำแหน่ง ครู วิทยะฐานะ -
โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๙๘-๓๕๑๙๑๖๑ E-mail : Punikawongwanich56@gmail.com
- นางณัฐภาภรณ์ นามสกุล จันทะโสม
เลขบัตรประชาชน ๓-๓๑๐๓-๐๐๑๘๒-๙๙-๘ ตำแหน่ง ครู วิทยะฐานะ -
โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๘๘-๗๖๑๑๐๑๐ E-mail : natdaporn2524@gmail.com
- นายศุภกิจ นามสกุล ภูวรกิจ
เลขบัตรประชาชน ๓-๘๔๙๙-๐๐๑๗๘-๗๙-๑ ตำแหน่ง ครู วิทยะฐานะ -
โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๘๒-๔๕๘๒๕๙๒ E-mail : suphakijboy_1607@gmail.com
- นางนฤมล นามสกุล ทองจันทร์
เลขบัตรประชาชน ๑-๘๐๐๔-๐๐๑๔๑-๙๑-๕ ตำแหน่ง ครู วิทยะฐานะ -
โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๘๑-๐๗๗๓๔๒๐ E-mail : narumol3420@gmail.com
- นางสาวอิสราพร นามสกุล เสนพริก
เลขบัตรประชาชน ๑-๙๓๐๗-๐๐๐๔๑-๖๘-๑ ตำแหน่ง ครู วิทยะฐานะ -
โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๘๓-๖๕๔๘๘๖๐ E-mail : Issara.dawny@gmail.com
- นางสาวปิยะดา นามสกุล แก้วพิชัย
เลขบัตรประชาชน ๑-๘๔๐๘-๐๐๐๖๘-๑๖-๖ ตำแหน่ง ครู วิทยะฐานะ -
โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๘๓-๙๖๙๒๗๒๘ E-mail : pompam5p@gmail.com
- นางสาวกนกวรรณ นามสกุล อุดมรัตน์
เลขบัตรประชาชน ๑-๘๔๙๘-๐๐๐๙๖-๑๑-๗ ตำแหน่ง ครูผู้ช่วย วิทยะฐานะ -
โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๘๐-๕๖๐๑๙๒๘ E-mail : sind_03@hotmail.com
- นางสาวอังคณา นามสกุล ยอดคำ
เลขบัตรประชาชน ๑-๙๐๐๔-๐๐๐๘๒-๖๘-๓ ตำแหน่ง ครูผู้ช่วย วิทยะฐานะ -
โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๘๗-๒๙๘๖๓๒๕ E-mail : ammiezh@gmail.com

- นางสาวอาภรณ์ทิพย์ นามสกุล บุญแก้ว
เลขบัตรประชาชน ๑-๘๔๑๒-๐๐๐๓๓-๖๒-๑ ตำแหน่ง ครูผู้ช่วย วิทยฐานะ -
โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๘๓-๕๐๓๙๔๗๘ E-mail : areporntip08@gmail.com
- นางสาวสุนิตา นามสกุล ปานวงศ์
เลขบัตรประชาชน ๓-๘๔๑๖-๐๐๑๘๕-๗๑-๔ ตำแหน่ง ครูอัตราจ้าง วิทยฐานะ -
โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๘๕-๔๗๐๗๑๓๗ E-mail : Sunita7137panwong@gmail.com
- นางสาวชนันธร นามสกุล แพรเพชรทอง
เลขบัตรประชาชน ๑-๘๔๐๑-๐๐๓๔๕-๓๗-๐ ตำแหน่ง ครูอัตราจ้าง วิทยฐานะ -
โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๙๕-๒๗๖๗๓๕๙ E-mail : Libeerchanantorn@gmail.com
- นางสาวจิตติโสภิน นามสกุล สุขแสน
เลขบัตรประชาชน ๑-๘๔๙๙-๐๐๑๔๖-๒๒-๑ ตำแหน่ง ครูอัตราจ้าง วิทยฐานะ -
โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๘๔-๓๐๘๓๓๔๗ E-mail : Jitsopin.june@gmail.com
- นางสาววรางคณา นามสกุล ชุมทอง
เลขบัตรประชาชน ๑-๘๔๙๙-๐๐๒๒๔-๔๑-๙ ตำแหน่ง ครูอัตราจ้าง วิทยฐานะ -
โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๙๙-๓๑๔๙๕๐๘ E-mail : Kugkad@hotmail.com
- นางสาวเรวดี นามสกุล ยอดสมุทร
เลขบัตรประชาชน ๓-๘๔๐๓-๐๐๑๕๐-๖๕-๐ ตำแหน่ง ครูอัตราจ้าง วิทยฐานะ -
โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๙๖-๙๐๔๙๖๓๗ E-mail : Krurea2520@hotmail.co.th

๗) ข้อมูลสถานศึกษา

ชื่อสถานศึกษา โรงเรียนนิคมสร้างตนเอง เลขที่ - หมู่ที่ ๑ ถนน สุราษฎร์-นาสาร
ตำบล ขุนทะเล อำเภอ เมืองสุราษฎร์ธานี จังหวัด สุราษฎร์ธานี
รหัสไปรษณีย์ ๘๔๑๐๐ โทรศัพท์ ๐๗๗-๓๕๕๕๐๐ โทรสาร ๐๗๗-๓๕๕๕๐๐

- ๘) สังกัด ☒ ๑. สพป. สุราษฎร์ธานี เขต ๑ ☐ ๒. สพม. เขตจังหวัด.....
☐ ๓. สอศ. ☐ ๔. สช. ☐ ๕. กทม. ☐ ๖. อปท.
☐ ๗. กศน. ☐ ๘. การศึกษาพิเศษ ☐ ๙. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

๒. บทสรุป

นวัตกรรมรูปแบบการพัฒนาทักษะการอ่าน การคิดวิเคราะห์และเขียน โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนนิคมสร้างตนเอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต ๑ มีวัตถุประสงค์ดังนี้ ๑) เพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน การคิดวิเคราะห์และเขียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) ๒) เพื่อให้นักเรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ ๓) เพื่อให้ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนแบบเชิงรุก (Active Learning) ซึ่งนำไปสู่ทักษะการอ่าน การคิดวิเคราะห์และเขียนของนักเรียน ประกอบด้วยกิจกรรมหลัก ๒ กิจกรรม คือ ๑) กิจกรรมเติมการสอนให้เข้มแข็ง ๒) กิจกรรมเสริมการอ่านให้เข้มข้น โดยครูผู้สอนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ทุกคนใช้กิจกรรมการเรียนการสอนแบบเชิงรุก (Active Learning) ตามธรรมชาติวิชา และตามศักยภาพของนักเรียนในแต่ละระดับชั้น โดยกิจกรรมการเรียนการสอนดังกล่าวมุ่งเน้นให้นักเรียนเกิดทักษะด้านการอ่าน การคิดวิเคราะห์การเขียน การคิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ และมีความคิดสร้างสรรค์ ตามความสามารถในระดับชั้น ครูผู้สอนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ใช้ทักษะกระบวนการจัดการเรียนการสอนแบบเชิงรุก(Active Learning) หลากหลายรูปแบบ

ผลการใช้นวัตกรรมพบว่า นักเรียนได้รับการพัฒนาทักษะการอ่าน การคิดวิเคราะห์และเขียนทุกคนทุกระดับชั้น และนักเรียนมีความสามารถ มีความรู้ มีความเข้าใจ สามารถอ่านและวิเคราะห์นำมาเขียน เพื่อใช้ในการแก้ปัญหาได้ นักเรียนมีผลการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน ระดับโรงเรียน ปีการศึกษา ๒๕๖๒ ระดับ ดี ขึ้นไป ร้อยละ ๘๑.๕๒ ผลการประเมินความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียน (Reading Test : RT) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๒ มีคะแนนเฉลี่ยระดับโรงเรียน สูงกว่าระดับประเทศร้อยละ ๖.๗๒ ทั้ง ๒ ด้าน ได้รับเกียรติบัตรเป็นสถานศึกษาที่นักเรียนมีคุณภาพระดับดีมาก ทั้ง ๒ ด้าน (การอ่านออกเสียงและอ่านรู้เรื่อง) อันดับที่ ๑ ของเขตพื้นที่ ประเภทสถานศึกษาขนาดใหญ่ จากผลการประเมินความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียน (Reading Test : RT) ปีการศึกษา ๒๕๖๒ ผลการประเมินทดสอบความสามารถพื้นฐานของผู้เรียนระดับชาติ (NT) ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ ปีการศึกษา ๒๕๖๒ ด้านภาษาไทย มีคะแนนเฉลี่ยระดับโรงเรียนสูงกว่าระดับประเทศร้อยละ ๑๓.๐๖ ได้รับเกียรติบัตรเป็นสถานศึกษาที่นักเรียนมีคุณภาพระดับดีขึ้นไป เป็นอันดับที่ ๒ ประเภทสถานศึกษาขนาดใหญ่ จากการประเมินคุณภาพผู้เรียน (NT) ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ ปีการศึกษา ๒๕๖๒ ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิพื้นฐาน (O-NET) ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ปีการศึกษา ๒๕๖๒ วิชาภาษาไทย มีคะแนนเฉลี่ยระดับโรงเรียนสูงกว่าระดับประเทศร้อยละ ๕.๗๘ และผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิพื้นฐาน (O-NET) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ปีการศึกษา ๒๕๖๒ วิชาภาษาไทย มีคะแนนเฉลี่ยระดับโรงเรียนสูงกว่าระดับประเทศร้อยละ ๕.๔๗

ครูผู้สอนทุกคนมีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถใช้กิจกรรมการเรียนการสอนแบบเชิงรุก (Active Learning) เพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน การคิดวิเคราะห์และเขียนของนักเรียน ในรูปแบบการจัดกิจกรรมการ

เรียนการสอนแบบเชิงรุก (Active Learning) อย่างหลากหลายตามธรรมชาติวิชา ครูผู้สอนทุกคนจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนเกิดกระบวนการอ่าน การคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และคิดสร้างสรรค์โดยการปฏิบัติจริง ผ่านการทำโครงงาน/กิจกรรม/การฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จริงและนักเรียนขยายความคิดนำไปปรับใช้ใน ชีวิตประจำวัน ครูผู้สอนทุกคนจัดให้มีชุมชนแห่งการเรียนรู้ โดยการอภิปราย แลกเปลี่ยนเรียนรู้/แสดงความคิดเห็นมีการอภิปรายแลกเปลี่ยนวิธีการสอนและการแก้ปัญหาของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

มีผลการประเมินคุณภาพมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ปี การศึกษา ๒๕๖๒ มาตรฐานที่ ๓ กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อยู่ในระดับ คุณภาพ ดีเลิศ นักเรียนทุกคนได้เรียนรู้อย่างมีความสุข รักการเรียนรู้ รักการอ่าน มีวิจรรย์ญาณในการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ คิดอย่างสร้างสรรค์ ส่งผลให้นักเรียนมีศักยภาพด้านการอ่าน การคิดวิเคราะห์และการ เขียน ในตัวเองตามความสามารถและความเหมาะสมในแต่ละระดับชั้น ได้รับเกียรติบัตรการคัดเลือกเป็น โรงเรียนต้นแบบระดับจังหวัด ที่มีวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศในการพัฒนาตามนโยบายการพัฒนาทักษะการคิด วิเคราะห์ กระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีการศึกษา ๒๕๖๑

๓. ความเป็นมาและความสำคัญ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔ ได้กำหนดให้การศึกษาเป็นกระบวนการ เรียนรู้ เพื่อความเจริญงอกงาม ของบุคคลและสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสาน ทางวัฒนธรรมการสร้างสร้งสรรค์โรงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ขึ้นเกิดจากการจัดสภาพ แวดล้อม สังคมการเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ในมาตรา ๖ การจัดการ ศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

การจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะการอ่าน การคิดวิเคราะห์และเขียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนนิคมสร้างตนเอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต ๑ ได้ดำเนินการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะ การอ่าน การคิดวิเคราะห์และเขียนให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ สมรรถนะ สำคัญของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ค่านิยมหลักของคนไทย ๑๒ ประการ คุณธรรม พื้นฐาน ๘ ประการ รวมทั้งจุดเน้นและนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ จากผลการวิเคราะห์ด้านการอ่าน การคิดวิเคราะห์และเขียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ปีการศึกษา ๒๕๖๑ พบว่า มีผลการประเมินในระดับดีขึ้นไป ร้อยละ ๗๘.๑๒ ผลการวิเคราะห์ การประเมินความสามารถด้านการ อ่านของผู้เรียน (Reading Test : RT) ปีการศึกษา ๒๕๖๑ มีคะแนนเฉลี่ยระดับโรงเรียนทั้ง ๒ ด้าน ต่ำกว่า ระดับประเทศร้อยละ ๑๒.๖๑

ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ปีการศึกษา ๒๕๖๑ วิชาภาษาไทย มีคะแนนเฉลี่ยระดับโรงเรียนสูงกว่าระดับประเทศร้อยละ ๒.๓๙ และผลการทดสอบ ทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ปีการศึกษา ๒๕๖๑ วิชาภาษาไทย มีคะแนนเฉลี่ยระดับโรงเรียนสูงกว่าระดับประเทศร้อยละ ๐.๗๙ ทางโรงเรียนนิคมสร้างตนเองได้เล็งเห็น ความสำคัญด้านทักษะการอ่าน การคิดวิเคราะห์และเขียนของนักเรียนทุกคน และต้องการยกระดับผลสัมฤทธิ์

ทางการอ่าน การคิดวิเคราะห์และเขียน ในการทดสอบระดับโรงเรียน และระดับชาติ ดังนั้นโรงเรียนนิคมสร้างตนเองจึงจัดทำโครงการพัฒนาทักษะการอ่าน การคิดวิเคราะห์และเขียน โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ Active Learning ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ โดยให้ครูผู้สอนในแต่ละวิชาแต่ละระดับชั้นใช้กิจกรรมการเรียนการสอนอย่างหลากหลายตามธรรมชาติวิชาให้สอดคล้องและเหมาะสมตามความสามารถของนักเรียน

กิจกรรมพัฒนาทักษะการอ่าน การคิดวิเคราะห์และเขียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) เป็นการพัฒนาทักษะกระบวนการสอนของครูผู้สอน ซึ่งครูต้องคิดพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อสอนนักเรียนให้มีความสามารถในการอ่าน การคิดวิเคราะห์และเขียนได้ ตามความสามารถและตามศักยภาพของนักเรียน ทั้งนี้ถือเป็นการส่งเสริมและพัฒนาวิชาชีพครูสู่มืออาชีพอีกวิธีหนึ่ง

การจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะการอ่าน การคิดวิเคราะห์และเขียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) ได้เพิ่มเวลาและโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านกระบวนการที่หลากหลาย การลงมือปฏิบัติจริง สร้างเสริมทักษะการเรียนรู้ทุกด้านตามรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) ทั้งในและนอกห้องเรียน ด้วยวิธีการและรูปแบบของครูผู้สอนที่นำเสนออย่างหลากหลาย เช่น การจัดกิจกรรมเปิดโอกาสให้นักเรียนได้วางแผน แบ่งงานหน้าที่รับผิดชอบ สำรวจ สืบค้น รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ นำเสนอ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสรุปข้อมูลจากการศึกษา โดยใช้สิ่งแวดล้อมรอบตัวเป็นแหล่งเรียนรู้ ทำให้นักเรียนได้เผชิญกับสภาพปัญหาจริงของชีวิตที่หลากหลายมิติ ได้สัมผัสกับสภาพแวดล้อมและได้รับประสบการณ์ตรง นอกจากนี้นักเรียนยังได้ฝึกทักษะความสามารถพื้นฐานต่างๆ เช่น การฟัง การพูด การอ่าน การเขียน การวางแผน สังเกต สำรวจค้นคว้า ลงมือปฏิบัติรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ ประเมินผล แก้ปัญหา ปรับปรุง นำเสนอ แลกเปลี่ยน สรุปความรู้ เกิดทักษะทางสังคม การเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่นและมีทักษะในการดำรงชีวิตที่ดี

๔. วัตถุประสงค์

๔.๑ เพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน การคิดวิเคราะห์และเขียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning)

๔.๒ เพื่อให้นักเรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์

๔.๓ เพื่อให้ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนแบบเชิงรุก (Active Learning) เพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน การคิดวิเคราะห์และเขียนของนักเรียน

๕. กระบวนการพัฒนาผลงานหนึ่งโรงเรียน หนึ่งนวัตกรรม

๑) สภาพปัญหาก่อนการพัฒนา

การอ่าน การคิดวิเคราะห์และเขียน เป็นปัญหาสำคัญในการจัดการเรียนรู้ของการศึกษาไทยมาโดยตลอด และเป็นปัญหาที่สามารถแก้ไขได้ ถ้าได้รับการดูแลเอาใจใส่ อย่างจริงจัง การพัฒนาความสามารถในการอ่าน คิด วิเคราะห์และเขียน เพื่อให้บรรลุตามหลักการและจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ คือการมุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นผู้มีความสามารถ มีความคิดสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน รักการอ่าน รักการเรียน และรักการค้นคว้า มีความรู้อันเป็นสากล รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและความเจริญก้าวหน้าทาง

วิทยาการ มีทักษะและศักยภาพในการจัดการสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยี ปรับวิธีคิด วิธีการทำงานได้เหมาะสมกับสถานการณ์

จากผลการวิเคราะห์ด้านการอ่าน การคิดวิเคราะห์และเขียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ถึง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ปีการศึกษา ๒๕๖๑ พบว่ามีผลการประเมินระดับโรงเรียนในระดับดีขึ้นร้อยละ ๗๘.๑๒ ผลการวิเคราะห์ การประเมินความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียน (Reading Test : RT) ปีการศึกษา ๒๕๖๑ มีคะแนนเฉลี่ยระดับโรงเรียนทั้ง ๒ ด้าน ต่ำกว่าระดับประเทศร้อยละ ๑๒.๖๑ ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินำขั้นพื้นฐาน (O-NET) ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ปีการศึกษา ๒๕๖๑ วิชาภาษาไทย มีคะแนนเฉลี่ยระดับโรงเรียนสูงกว่าระดับประเทศร้อยละ ๒.๓๙ และผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินำขั้นพื้นฐาน (O-NET) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ปีการศึกษา ๒๕๖๑ วิชาภาษาไทย มีคะแนนเฉลี่ยระดับโรงเรียนสูงกว่าระดับประเทศร้อยละ ๐.๗๙

จากผลการวิเคราะห์ดังกล่าว ทางโรงเรียนนิคมสร้างตนเอง เห็นความสำคัญและมีความต้องการพัฒนาทักษะด้านการอ่าน การคิดวิเคราะห์และเขียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ทุกคน ให้มีศักยภาพด้านการอ่าน การคิดวิเคราะห์และเขียน ให้มีผลการประเมินในระดับโรงเรียนและระดับชาติสูงขึ้นร้อยละ ๓ ดังนั้นการสอนของครูผู้สอน โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยพัฒนานักเรียนให้เกิดทักษะด้านการอ่าน การคิดวิเคราะห์ และเขียน นักเรียนจะเกิดโอกาสเรียนรู้ผ่านกระบวนการที่หลากหลายของครูผู้สอนตามธรรมชาติวิชา สอดคล้องและเหมาะสมตามความสามารถของนักเรียน นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง นักเรียนได้รับการสร้างเสริมทักษะการเรียนรู้ทุกด้านในรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้แบบ Active Learning ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ทั้งในและนอกห้องเรียน ตามวิธีการและรูปแบบของครูผู้สอนที่นำเสนออย่างหลากหลายเป็นการพัฒนาทักษะกระบวนการสอนของครูผู้สอน ซึ่งครูต้องคิดพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อสอนนักเรียนให้มีความสามารถในด้านการอ่าน การคิดวิเคราะห์และเขียนได้

๒) การออกแบบนวัตกรรมเพื่อการพัฒนา

กรอบแนวคิดในการพัฒนาทักษะการอ่าน การคิดวิเคราะห์และเขียน โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) เชื่อมโยงสัมพันธ์กันระหว่างสภาพปัญหาความต้องการที่ต้องการให้เกิดกับนักเรียน นโยบายของรัฐบาลและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องนำไปสู่กิจกรรมการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) ดังนี้

๒.๑ การอ่านออกเขียนได้

๒.๑.๑. ความหมายของการอ่าน

การอ่านคือการรับรู้ความหมายจากถ้อยคำที่ตีพิมพ์จากสิ่งพิมพ์ชนิดต่าง ๆ เพื่อรับรู้ว่าคุณเรียนคิดอะไรและพูดอะไร โดยที่ผู้อ่านต้องเริ่มทำความเข้าใจดี ประโยค ซึ่งรวมอยู่ในย่อหน้า แต่ละย่อหน้า แล้วรวมเป็นเรื่องเดียวกัน

สุพรรณิ วราทร กล่าวสรุปความหมายของการอ่านว่า การอ่านเปรียบเหมือนการถอดรหัส อันเป็นผลจากการเห็นสัญลักษณ์หรือข้อความ การอ่าน เน้นกระบวนการทางสมองที่ซับซ้อน ซึ่งการอ่านนั้นเกี่ยวข้องกับพฤติกรรม ๓ ลักษณะ คือ

๑. การรับรู้ ได้แก่การรับรู้คำ คือแปลสัญลักษณ์ที่เน้นลายลักษณ์อักษรได้
๒. การมีความเข้าใจ มี 3 นัย คือ
 - ๒.๑ การประสานความหมาย คือการกำหนดความหมายให้สัญลักษณ์ที่เป็นลายลักษณ์อักษร
 - ๒.๒ ความเข้าใจทางภาษา หมายถึง เข้าใจข้อความที่อ่านซึ่งต้องอาศัยทักษะการอ่านบางประการ
 - ๒.๓ การตีความ เป็นการประมวลความคิดจากเนื้อหาต่าง ๆ ในข้อเขียน รับความเข้าใจโดยเชื่อมโยงจากสิ่งที่อ่านทั้งหมด ทำให้เกิดความเข้าใจในสารที่น่าเสนอ
๓. การมีปฏิกิริยาต่อสิ่งที่อ่าน เป็นเรื่องของการประเมินผลซึ่งหมายถึงการพิจารณา วิเคราะห์ เพื่อหาข้อเท็จจริงจากการอ่าน

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ให้ความหมายของการอ่านว่า “การอ่านตามตัวหนังสือ การออกเสียงตามตัวหนังสือ การดูหรือเข้าใจความจากตัวหนังสือ : สังเกต หรือพิจารณา ดู เพื่อให้เข้าใจ : คิด นับ (ไทยเดิม)”

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (๒๕๔๐, : ๒) ได้ให้ความหมายของการอ่านว่าการอ่านหมายถึง การเสาะแสวงหาความรู้นอกเหนือจากการสอนในห้องเรียนที่ครูให้และตัวของผู้อ่านนั้นได้มีการจดจำในเรื่องราวที่อ่าน และนำมาคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ออกมาตามความเข้าใจของผู้อ่าน ถ้าพิจารณาในลักษณะของกระบวนการการอ่านคือลำดับขั้นที่เกี่ยวข้องกับการทำความเข้าใจความหมายของกลุ่มคำ ประโยค ข้อความและเรื่องราวของสารที่ผู้อ่านสามารถบอกความหมายได้ แต่ถ้าพิจารณาในลักษณะของกระบวนการที่ซับซ้อนแล้วก็จะเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบหลายอย่างได้แก่ จิตวิทยาพัฒนาการ ภาษาศาสตร์ จิตวิทยาการศึกษา และวิชาการศึกษาส่วนที่เกี่ยวข้องกับจิตวิทยาพัฒนาการนั้น หมายความว่า ครูสอนอ่านจะต้องเข้าใจหลักจิตวิทยา

ประภัสสร ปันสวน (๒๕๔๗: ๖) ได้มีความเห็นถึงความหมายของการอ่าน ว่าการอ่านเป็นความสามารถที่จะเข้าใจความหมายที่เขียนมาแต่ละบรรทัดซึ่งผู้อ่านไม่ต้องไปสนใจกับรายละเอียดแต่จะต้องจับใจความสำคัญจากกลุ่มซึ่งสื่อความหมาย

จิราพร คำด้วง (๒๕๔๖ : ๗) ได้ให้ความหมายของการอ่านว่า การอ่านเป็นชุมทรัพย์ทางปัญญาที่ยั่งยืนที่สุด การอ่านทำให้เป็นคนทันสมัย ทันทต่อเหตุการณ์ ทำให้ปรับตัวเข้ากับสังคมเปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็ว

วาสนา บุญสม (๒๕๔๑ : ๑๒) และกัลยา ยวนมาลัย (๒๕๓๙ : ๘) ได้ให้ความหมายของการอ่านในแนวใกล้เคียงว่า คือ การพยายามทำความเข้าใจความหมายของตัวอักษร ถ้อยคำเครื่องหมายต่าง ๆ ออกมาเป็นความคิดความเข้าใจแล้วนำความคิดความเข้าใจมาใช้ให้เป็นประโยชน์ ดังนั้นหัวใจของการอ่านอยู่ที่การทำความเข้าใจความหมายของคำ

จากความคิดดังกล่าวสรุปได้ว่าการอ่าน หมายถึง กระบวนการตีความหมายลายลักษณ์อักษรจากการที่ผู้เขียนได้มีการถ่ายทอดมาให้แล้วนำมาแปรเป็นความคิด ทำให้มีความเข้าใจ มีความรู้จากการอ่าน และสามารถนำประโยชน์ที่ได้จากการอ่านมาใช้ในการดำรงชีวิต

๒.๑.๒ ลักษณะของนักอ่านที่ดี

การเป็นนักอ่านที่ดีนั้นย่อมให้ประโยชน์แก่บุคคลนั้นๆอย่างสูงสุด ซึ่งก่อนที่จะเป็นนักอ่านที่ดีได้ ผู้อ่านควรมีความรู้เกี่ยวกับการอ่านเบื้องต้นว่าต้องมีความสามารถทางภาษา รู้คำ รู้จัก ส่วนต่าง ๆ ของหนังสือ

รู้ว่าหนังสือประเภทใดควรใช้การอ่านอย่างไร รู้จักเลือกหนังสืออ่าน และรู้แหล่งของหนังสืออีกด้วย การมีความรู้เรื่องเหล่านี้จะช่วยพัฒนาให้เป็นนักอ่านที่ดีได้ ซึ่งนักอ่านที่ดีนั้น สมบัติ จำปาเงิน และสำเนียง มณี กาญจน์ (๒๕๔๕ , หน้า ๖-๗) ได้กล่าวไว้ดังนี้

๑. มีความตั้งใจ หรือมีสมาธิแน่วแน่ในการอ่าน
๒. มีความอดทน หมายถึง สามารถอ่านหนังสือได้ในระยะเวลาอันยาวนานโดยไม่เบื่อ
๓. อ่านได้เร็วและเข้าใจความหมายของคำ
๔. มีความรู้พื้นฐานพอสมควร ทั้งด้านความรู้ทั่วไป ถ้อยคำ สำนวนโวหาร ฯลฯ
๕. มีนิสัยจดบันทึก รวบรวมความรู้ความคิดที่ได้จากการอ่าน
๖. มีความจำดี คือ จำข้อมูลของเรื่องได้
๗. มีความรู้เรื่องการหาข้อมูลจากห้องสมุด เพราะจะช่วยประหยัดเวลาในการหาข้อมูล
๘. ชอบสนทนากับผู้มีความรู้และนักอ่านด้วยกัน.
๙. หมั่นทบทวน ติดตามความรู้ที่ต้องการทราบหรือข้อมูลที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา
๑๐. มีวิจารณ์ญาณในการอ่านคือแยกเนื้อหาข้อเท็จจริงเพื่อกันสิ่งที่เป็นประโยชน์ไว้ใช้ต่อไปในอนาคต

๒.๑.๓ ความมุ่งหมายในการอ่าน

การรู้ความมุ่งหมายในการอ่าน เป็นองค์ประกอบหนึ่งของทักษะการอ่านเร็ว และการอ่านเพื่อได้รับประโยชน์อย่างเต็มที่ การที่ผู้อ่านรู้ว่าอ่านเพื่ออะไร จะทำให้สามารถเลือกสื่อการอ่านได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และทำให้การอ่านมีประสิทธิภาพ

โดยทั่วไปการอ่านมีความมุ่งหมายดังนี้

๑. อ่านเพื่อความรู้ เน้นการอ่านเรื่องราวต่าง ๆ ที่ต้องการให้เกิดความรู้ ซึ่งการอ่านเพื่อความรู้นี้มีหลายลักษณะ เช่น

๑.๑ อ่านเพื่อหาคำตอบ เช่น อ่านกฎ ระเบียบ คำแนะนำ ตำรา หนังสืออ้างอิง ฯลฯ

๑.๒ อ่านเพื่อรู้ข่าวสารและข้อมูล เช่น การอ่านหนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร เอกสารโฆษณา และประชาสัมพันธ์

๑.๓ อ่านเพื่อประมวลสาร ได้แก่ อ่านเอกสาร วารสาร หนังสืออื่น ๆ เพื่อสิ่งที่ต้องการรู้และนำมาประมวลสารเข้าด้วยกัน

การอ่านเพื่อความรู้มีประโยชน์มาก เพราะนอกจากจะสนองตอบความต้องการด้านต่างๆ แล้วยังทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้และความมั่นใจอันมีผลต่อบุคลิกภาพ ในบางครั้งสารที่อ่านยังให้ประโยชน์ในการประกอบอาชีพอีกด้วย

๒. อ่านเพื่อศึกษา เป็นการอ่านอย่างจริงจัง เช่น การอ่านตำรา และหนังสือวิชาการต่าง ๆ

๓. อ่านเพื่อความคิดเป็นการอ่านเพื่อให้เข้าใจสาระของเนื้อเรื่องเป็นแนวทางในการริเริ่มสิ่งต่าง ๆ ซึ่งเป็นความคิดอันได้ประโยชน์จากการอ่าน

๔. อ่านเพื่อวิเคราะห์วิจารณ์ เป็นการอ่านเพื่อความรู้อย่างลึกซึ้ง ทำให้สามารถแสดงความคิดเห็นจากเรื่องที่อ่านได้ เช่น การอ่านบทความ ข่าวก้าว เป็นต้น

๕. อ่านเพื่อความเพลิดเพลิน เป็นการอ่านเพื่อเปลี่ยนแปลงกิจกรรม เป็นการผ่อนคลาย เพื่อให้เกิดความรื่นรมย์ การอ่านชนิดนี้ไม่ได้จำกัดว่าอ่านเอกสารชนิดใด ขึ้นอยู่กับความพอใจของผู้อ่านเป็นสำคัญ บางคนอาจชอบอ่านหนังสือธรรมะเพื่อความเพลิดเพลิน บางคนอาจชอบอ่านเรื่องสั้นนวนิยายก็ได้

๖. อ่านเพื่อใช้เวลาอย่างสร้างสรรค์ หมายถึง การอ่านที่ไม่ได้มุ่งหวังสิ่งหนึ่งสิ่งใดโดยเฉพาะ เป็นการอ่านเมื่อมีเวลาว่างขณะรอคอยกิจกรรมอื่น ๆ เช่น การนั่งคอยบุคคลที่ไปพบ อาจอ่านหนังสือพิมพ์หรือสารคดีอื่นใดก็ได้ การอ่านชนิดนี้สามารถหยุดอ่านได้ทันทีโดยไม่ทำลายความต่อเนื่องหรือสมาธิในการอ่าน

๒.๑.๔ องค์ประกอบของการอ่าน

การอ่านเป็นกระบวนการที่สำคัญและมีความซับซ้อน โดยมีองค์ประกอบหลายชนิดที่ช่วยให้การอ่านเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ดังต่อไปนี้คือ

๑. การเข้าใจความหมายของคำผู้อ่านต้องมีความเข้าใจในความหมายที่ถูกต้องของคำศัพท์ ทุกคำ

๒. การเข้าใจความหมายของกลุ่มคำ ความหมายของกลุ่มคำนั้นจะช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจความหมายของเนื้อความอย่างต่อเนื่อง

๓. การเข้าใจประโยค หมายถึงการนำความหมายของกลุ่มคำแต่ละกลุ่มมาสัมพันธ์กัน จนได้ความหมายเป็นประโยค

๔. การเข้าใจย่อหน้า ผู้อ่านต้องเข้าใจข้อความในแต่ละย่อหน้า และสามารถมองเห็นความสัมพันธ์ของย่อหน้าทุกย่อหน้าอันจะทำให้เข้าใจความสำคัญของเรื่องได้ทั้งหมด

เมื่อทราบเรื่ององค์ประกอบของการอ่านแล้ว ผู้อ่านที่ดีจะต้องพยายามศึกษาข้อมูลต่าง ๆ ให้ชัดเจนตามองค์ประกอบนั้น ๆ การอ่านจึงจะเกิดประสิทธิภาพตามที่ต้องการ ความสำเร็จของการอ่านประกอบด้วยปัจจัยต่อไปนี้

๑) ความรู้เกี่ยวกับระบบการเขียน รู้จักย่อหน้า ข้อความที่เน้นด้วยการขีดเส้น หรือพิมพ์อักษรทึบ การวรรคตอน ประโยคใจความสำคัญ ประโยคขยาย

๒) ความรู้เกี่ยวกับการใช้ภาษา ในการใช้คำ โวหาร ภาพพจน์ สุภาพิต

๓) ความสามารถในการตีความ หมายถึง ความเข้าใจเนื้อหา เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างประโยค และติดตามความคิดของผู้เขียนได้

๔) ความรู้รอบตัวของผู้อ่าน ผู้อ่านที่มีความรู้รอบตัวมาก ๆ อาจเกิดจากประสบการณ์ต่างๆ หากสัมพันธ์กับเรื่องที่อ่านแล้ว จะทำให้เข้าใจได้ดียิ่งขึ้น

๕) เหตุผลในการอ่าน ผู้อ่านที่ดีต้องรู้เหตุผลในการอ่านว่าจะอ่านไปทำไมเพื่อจะได้เลือกวิธีการอ่านได้อย่างเหมาะสม

เมื่อรู้องค์ประกอบของการอ่านข้างต้นแล้ว ผู้อ่านที่มีความรู้เรื่องพื้นฐานในการอ่านจะรู้สึกได้ว่าการอ่านมีคุณค่าต่อชีวิตอย่างมากมาย ซึ่งสามารถนำมาสรุปได้ดังต่อไปนี้

๑) การอ่านทำให้เกิดความพอใจ เช่น การอ่านเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ ฯ

๒) การอ่านช่วยสนองความต้องการเรื่องราวต่าง ๆ ของตนได้อย่างกว้างขวาง เช่น การอ่านเพื่อฆ่าเวลา และยังทำให้ใช้เวลาว่างได้อย่างมีประโยชน์

๓) การอ่านทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์

๔) การอ่านทำให้รู้ทันความคิดของผู้อื่น ทันโลก และสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ

๕) การอ่านช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิต เช่น การอ่าน เพื่อการศึกษาเล่าเรียน

๖) การอ่านสามารถเสริมสร้างบุคลิกภาพของบุคคลได้

๒.๑.๕ ความหมายของการเขียน

การให้คำจำกัดความแสดงความหมายของการเขียนนั้นอาจมีความแตกต่างไปได้หลายทางทั้งนี้ขึ้นอยู่กับทัศนะและเจตนาตามแง่มุมของวัตถุประสงค์และความสำคัญในการเขียนที่แตกต่างกันออกไปของแต่ละบุคคล ดังตัวอย่างที่ยกมาต่อไปนี้

“การเขียน คือ วิธีการสื่อความหมายที่เป็นผลผลิตทางความคิด จากความรู้ของผู้ส่งสาร แสดงออกมาทางลายลักษณ์อักษรภาษาไทย” (ประภาศรี สีหอาไพ, ๒๕๔๗)

“การเขียน เป็นผลผลิตของกระบวนการคิด การอ่าน การฟัง เช่นเดียวกับการพูด ฉะนั้น ผู้ที่จะเขียนได้ดีย่อมต้องรู้จักคิด มีวิจารณ์ญาณในการอ่านและการฟัง” (อวยพร พานิช, ๒๕๔๓)

“การเขียน เป็นกระบวนการใช้ภาษาในภาคแสดงออก ซึ่งต้องสั่งสมความรู้และความคิดนามาเรียบเรียงเป็นเรื่องราวให้ผู้อื่นเข้าใจได้เป็นทักษะขั้นสุดท้ายที่ยากและซับซ้อนที่สุดในกระบวนการสื่อสารทางภาษา” (รังสรรค์ จันต๊ะ, ๒๕๔๑)

จากนิยามของผู้เขียน ๓ ท่าน ข้างต้นนี้ แสดงให้เห็นถึง ความเกี่ยวข้องของทักษะการเขียนในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการสื่อสารทางภาษา

เป็นผลผลิตที่เป็นลายลักษณ์อักษร จากกระบวนการคิด การอ่านและการฟัง ซึ่งมีความยากและซับซ้อน

สำหรับนิยามความหมายของ การเขียน ที่ให้ความหมายครอบคลุมค่อนข้างชัดเจนนั้น กองเทพ เคลือบพณิชกุล ได้ประมวลจากนิยามซึ่งผู้รู้หลายท่านได้เขียนไว้ก่อนแล้ว ความว่า

“การเขียน คือ ทักษะการใช้ภาษาชนิดหนึ่ง เป็นการถ่ายทอดความรู้ ความคิด จินตนาการ ประสบการณ์ต่างๆ รวมทั้งอารมณ์และความรู้สึกกับข่าวสาร เป็นการสื่อสารหรือสื่อความหมายโดยมีตัวหนังสือตลอดจนเครื่องหมายต่าง ๆ เป็นสัญลักษณ์แทนถ้อยคำในภาษาพูด เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจได้ตามความมุ่งหมายของผู้เขียน การเขียนจึงเป็นทักษะที่มีหลักฐานการปรากฏอยู่ยาวนาน และการเขียนจะเกิดผลดีหรือผลเสียขึ้นขึ้นอยู่กับคุณภาพของเนื้อหาและกลวิธีการเขียนของผู้เขียน” (กองเทพ เคลือบพณิชกุล, ๒๕๔๒)

จากความหมายข้างต้นสรุปว่า การเขียน คือ ทักษะการใช้ภาษาชนิดหนึ่ง เป็นการถ่ายทอดความรู้ ความคิด จินตนาการ ประสบการณ์ต่าง ๆ รวมทั้งอารมณ์และความรู้สึก เป็นการสื่อสารหรือสื่อความหมายโดยใช้ตัวหนังสือในการถ่ายทอดสิ่งต่างๆ การเขียนเป็นทักษะที่สามารถฝึกฝนได้ การฝึกฝนควรเริ่มจากมีความรู้พื้นฐานในเบื้องต้นทั้งเรื่องการสะกดคำ การใช้คำ ประโยค สำนวนโวหาร และการเขียนย่อหน้า ผู้เขียนควรมีการวางแผนการเขียนอย่างเป็นระบบ โดยคำนึงถึงความน่าสนใจและความเหมาะสมกับผู้อ่านด้วย

๒.๑.๖ ความสำคัญของการเขียน

ทักษะการเขียนเป็นทักษะการสื่อสารที่มีบทบาทเพื่อการส่งสารเป็นหลัก มีความเกี่ยวข้องกับกระบวนการเรียนรู้โดยทั่วไป ตั้งแต่ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา จนถึงระดับอุดมศึกษา นักเรียน นักศึกษา จะต้องได้รับการพัฒนาความสามารถทางด้านการเขียนจนถึงขั้นที่เรียกว่า มีทักษะในการเขียน อย่างจริงจัง สม่่าเสมอและต่อเนื่อง

กระบวนการเรียนการสอนผู้เรียนจะได้รับมอบหมายงานอันเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการเรียนการสอนจากอาจารย์ผู้สอนในแต่ละรายวิชา ซึ่งล้วนต้องใช้ความรู้ความสามารถในทางเขียนมากมาย อาทิ การเขียนตอบคำถามต่าง ๆ ทำยคาบเรียนหรือเป็นการบ้าน การเขียนตอบแบบทดสอบอัตนัย การเขียนเรียงความ การเขียนบทความ บันทึกการเรียนรู้ ย่อความ สรุปความ ขยายความ งานเขียนประเภทอื่น ๆ ตามลักษณะเฉพาะของแต่ละสาขาวิชา รวมทั้งที่ขาดไม่ได้ คือ การเขียนรายงานการศึกษาค้นคว้าทางวิชาการซึ่งเป็นงานประจำภาคเรียนของแทบทุกรายวิชาที่เรียกว่าภาคินพนธ์ (Term Paper) เป็นต้น นอกจากนี้แล้วการเขียนยังใช้เป็นแบบฝึกหัด แบบทดสอบ เพื่อการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน อีกด้วย

๒.๑.๗ จุดมุ่งหมายของการเขียน

สิทธิา พินิจภูวดล และคณะ (การเขียน, ๒๕๒๒, หน้า ๑) กล่าวถึงการเขียนว่าสำหรับจุดมุ่งหมายของการเขียนหลักๆ นั้นก็เพื่อการสื่อสารหรือสื่อความหมายซึ่งมีความหมายที่แตกต่างกันไป การเขียนหนึ่งๆ อาจทำขึ้นเพื่อจุดมุ่งหมายมากกว่าหนึ่งจุดมุ่งหมายซึ่งสามารถจำแนกออกได้ ดังนี้

๑. การเขียนเพื่อเล่าเรื่อง

คือการกำหนดการหรือเรื่องราวที่เป็นลำดับอยู่แล้ว มาถ่ายทอดเป็นข้อเขียน ทั้งนี้ผู้เขียนจะต้องใช้วิธีการเล่าเรื่องที่ชวนให้อ่านและเห็นภาพของเหตุการณ์ ทำให้ผู้อ่านติดตามอ่านโดยตลอดเรื่องซึ่งต้องใช้กลวิธีเฉพาะประเภท เช่น สร้างจุดสนใจเมื่อเริ่มต้นเล่าเรื่อง และลำดับตามเหตุการณ์ก่อนหลัง แล้วจึงให้ภาพตามลำดับ หรือไม่ก็เสนอข้อเท็จจริงตามเวลา และสถานที่ที่เกิดเหตุการณ์ เป็นต้น ซึ่งการเขียนเพื่อเล่าเรื่องนี้มักใช้สำหรับงานเขียนประเภทสารคดี

๒. การเขียนเพื่ออธิบาย

ใช้กับข้อเขียนประเภทตำราหรือวิชาการ หรือเรื่องราวที่มีเนื้อหาที่ยากแก่การเข้าใจหรือจดจำเป็นการอธิบายแจกแจงข้อเท็จจริง ความรู้ อธิบายวิธีใช้ ไขปัญหา เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจการเขียนประเภทนี้ต้องคำนึงถึงภาษาให้กระชับรัดกุมแต่มีความแจ่มชัด มีการลำดับขั้นตอนก่อนหลังของเรื่องที่ต้องการอธิบายเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจได้ง่ายไม่สับสน เช่น ลำดับจากเหตุไปสู่ผล จากใกล้ไปสู่ไกล จากง่ายไปสู่ยาก เป็นต้น ถ้าหากอธิบายเป็นขั้นตอนโดยแยกหัวข้อเป็น ๑, ๒, ๓,...ได้ก็จะช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจได้ง่ายขึ้น

๓. การเขียนเพื่อโฆษณาจูงใจ

ผู้เขียนจะใช้ภาษาเพื่อโฆษณาจูงใจให้คนอ่านสนใจ ดังนั้นจึงต้องใช้ภาษาที่จดจำง่าย คล่องจองและสั้นกะทัดรัด แต่ต้องสะดุดตาสะดุดใจผู้อ่าน เช่น ใช้ภาษาที่แปลกใหม่ สร้างความฉงนสนเท่ห์ให้ขบคิด หรือรู้สึกขำขัน เช่น “ความสุขที่คุณดื่มได้” “เที่ยวเมืองไทยไม่ไปไม่รู้” “ตบทีเดียวยออยู่” ฯลฯ การเขียนเพื่อจุดมุ่งหมายดังกล่าวนี้มักใช้ในงานโฆษณาเพื่อต้องการขายสินค้า หรือในงานประชาสัมพันธ์ที่ต้องการสร้างภาพลักษณ์(image)ให้แก่บุคคลหรือหน่วยงาน

๔. การเขียนเพื่อปลุกใจ

เป็นการเขียนเพื่อให้คนเกิดความเข้มแข็ง พร้อมเพรียงเพื่อให้คนเกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เกิดความฮึกเหิม เช่น บทความปลุกใจให้รักชาติ บทความปลุกใจให้เกิดสำนึกที่ดี เกิดการรู้จักสามัคคีของคนในชาติ ลักษณะงานเขียนเพื่อจุดมุ่งหมายดังกล่าวนี้จะต้องใช้ประโยคสั้นๆ ใช้คำหนักแน่นที่ทำให้เห็นภาพหรือจินตนาการด้วยตนเอง อาจมีการเน้นย้ำและยกตัวอย่างประกอบ

๕. การเขียนเพื่อแสดงความคิดเห็น วิพากษ์วิจารณ์ หรือแนะนำ

เช่นบทความ บทวิเคราะห์ บทวิจารณ์ที่เป็นการแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ เช่น ต่อการทำงานของรัฐบาล การเขียนเพื่อจุดมุ่งหมายนี้ต้องคำนึงถึงข้อเท็จจริง แสดงให้เห็นชัดเจน การใช้วิจารณ์ญาณที่ถูกต้อง ยุติธรรม ไร้อคติ มีหลักเกณฑ์ในกรณีที่แจกแจงผลดี ผลเสีย ซึ่งควรจำแนกและใช้เหตุผลที่ดำเนินอยู่บนหลักเกณฑ์ที่ถูกต้องเป็นจริงอยู่เสมอ ดังนั้นข้อเขียนประเภทนี้จะใช้ภาษาที่เรียบง่าย กะทัดรัด

๖. การเขียนเพื่อสร้างจินตนาการ

เป็นการเขียนที่ผู้เขียนต้องการให้ผู้อ่านเกิดจินตนาการคล้ายตาม หรือเห็นสิ่งนั้น ๆ ด้วย จึงต้องใช้วิธีการสร้างภาพพจน์เพื่อจูงใจ และเพื่อสร้างภาพให้ผู้อ่านอ่านแล้วเกิดจินตนาการได้เป็นอย่างดี เช่น การใช้อุปมาอุปไมย เปรียบเทียบ ใช้ภาษาที่สละสลวย

๗. การเขียนเพื่อต้องการเสียดสียั่วล้อ

เป็นการเขียนที่ผู้เขียนต้องการหยิกแหยงสิ่งหนึ่งสิ่งใด ที่อาจเป็นส่วนบกพร่องในสังคมมากล่าวตำหนิตัวใช้วิธีการพูดเชิงที่เล่นที่จริงไม่รุนแรง เข้าลักษณะหยิกแหยงกมหยก ซึ่งบางทีคนอ่านไม่เห็นสิ่งที่แฝงอยู่ใน การเสียดสียั่วล้อเลยก็อาจเป็นได้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการเขียนหรือกล่าวถึงสิ่งที่เสียดสีในทำนองตลก ประชดประชัน มากกว่าจะมุ่งว่าหรือตำหนิโดยตรง ซึ่งส่วนนี้อาจจะก่อให้เกิดความขัดแย้งหรือมีปัญหาระหว่าง ผู้ที่เขียนเสียดสียั่วล้อ กับผู้ที่ถูกเสียดสียั่วล้อ มากกว่าที่จะเกิดการแก้ไขข้อบกพร่อง

๒.๑.๘ การอ่านออกเขียนได้

การอ่านออกเขียนได้ หมายถึงความสามารถในการอ่านเพื่อความรู้ และเขียนอย่างอ่านได้อย่าง เป็นเรื่องเป็นราว อีกทั้งสามารถคิดได้ลึกซึ้งเกี่ยวกับสิ่งพิมพ์ การสื่อสารที่สำคัญในโลกยุคโบราณระหว่างมนุษย์ อย่างหนึ่งก็คือการเขียนหนังสือ ถ้าใครเข้าใจตัวอักษรและกฎกติกาของการเขียนภาษานั้นๆ ก็ย่อมอ่านออก และถ้าเขียนเพื่อสื่อสารได้ด้วยก็เรียกว่า “รู้หนังสือ” หรือ “อ่านออกเขียนได้”

ประไพพรรณ วัฒนภณ กล่าวไว้ว่า สาเหตุที่ทำให้เด็กและเยาวชนอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ รวมทั้ง ไม่รักการอ่านนั้นเกิดจากสังคมและตัวบุคคลเช่นเดียวกัน คือเริ่มจากตัวเด็กหรือเยาวชนเองที่มีความอ่อนด้อย ในเชิงพื้นฐานทางภาษา ไม่ว่าจะเป็นการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ซึ่งอาจจะเกิดจากข้อบกพร่องทาง กายภาพ เกิดจากพ่อแม่ที่มีการศึกษาน้อย หรือเกิดจากปัญหาครอบครัวที่ด้อยโอกาสจากสาเหตุต่าง ๆ และพอ เด็กเข้าเรียน เด็กจะต้องพบบุคคลอีกสองคน คือผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ผู้บริหารจึงต้องเห็น ความสำคัญหรือความจำเป็นอย่างยิ่งยวด ที่จะต้องบริหารจัดการเรื่องดังกล่าวให้มีประสิทธิภาพ ต้องมี แผนนโยบาย มีแผนงานโครงการซึ่งจะต้องดำเนินการและบริหารจัดการเรื่องนี้เป็นเรื่องใหญ่ ครูผู้สอน ภาษาไทยคือคนสำคัญที่จะต้องมีความรู้หรือความเชี่ยวชาญในหลักวิชาภาษาไทยในเชิงของทฤษฎี นั่นคือครูจะต้องเป็นคน ละเอียดอ่อน ช่างสังเกต มีความอดทน และมีศิลปะในการจูงใจ และถ่ายทอดวิชาความรู้ให้เด็กเข้าใจได้ดี ที่สำคัญคือตัวครูเองจะต้องเชื่อมั่นว่าตัวหนังสือภายใต้บทหนังสือที่เราเปิดออก จะทำให้เรารู้จักโลกหรือมองเห็น โลกทั้งโลกอย่างแน่นอน ถ้าเราอ่านออก เขียนได้ และรักที่จะอ่านจนเป็นกิจนิสัยเหมือนการรับประทานอาหาร ทุกวัน ครูที่รับภาระเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือทั้งสองเรื่องดังกล่าวจะต้องอ่าน พูด เขียนอย่างถูกต้องชัดเจนและเป็น ตัวอย่างที่ดีได้ด้วย นอกจากจะสอนแบบแจกลูก สะกดคำ และผันเสียงให้เด็กเข้าใจและอ่านเขียนได้แล้ว ยัง

ต้องหากิจกรรมหรือกลวิธีสอนให้เหมาะกับเด็กที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย ครูที่สอนให้อ่านออกเขียนได้ กับครูที่สอนให้รักการอ่าน น่าจะทราบว่า ความอยากรู้อยากเห็นและอยากเป็น เป็นลักษณะนิสัยของมนุษย์ ทุกเพศวัย ครูจะต้องใช้ "ความอยาก" ดังกล่าวเป็น "ตัวล่อหรือตัวกระตุ้น" ให้เด็กและเยาวชนได้รับสิ่งที่พึงประสงค์นั้น ๆ คือ ได้รู้ได้เห็นและได้เป็น ด้วยการอ่าน โดยครูต้องมีวิธีการสอนทั้งภาคทฤษฎี ภาคปฏิบัติ และการจัดกิจกรรมให้เด็กและเยาวชนหลายๆ อย่าง แตกต่างกันไปตามความเหมาะสมของแต่ละระดับ เช่น อาจจะเป็นการเล่นทานให้เกิดความเพลิดเพลิน เกิดความรู้สึกรักชอบซึ่ง ประทับใจ มีการประกวดหรือการแข่งขันการเขียน การอ่าน การคัดลายมือ การอ่านพยางค์ สระ และวรรณยุกต์ และการอ่านคำเป็นคำตาย และคำควบกล้ำที่ถูกต้องและควรให้กำลังใจ ให้คำชมเชย หรือให้รางวัลเป็นครั้งคราว เมื่อใช้วิธีการสอนและกระบวนการฝึกทักษะในเชิงภาษาจนเด็กและเยาวชนสามารถอ่านออกเขียนได้อย่างแตกฉานแล้ว ก็อาจจะตั้งโจทย์ที่ น่าสนใจให้เด็ก รู้จักค้นคว้าอ้างอิงมาเป็นคำตอบ มาแต่งเรื่อง มาเขียนเรียงความจากการอ่าน โดยที่มีความยากง่ายตามวัยหรือระดับ ชั้น อาจจะจัดนิทรรศการหรือจัดค่ายภาษา สอนให้รู้จักการใช้พจนานุกรม นามานุกรม และสารานุกรม จากหนังสือ จากวารสาร นิตยสาร และจากอินเทอร์เน็ต ทั้งของไทยและต่างประเทศโดยพัฒนาให้ห้องสมุด โรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญสำหรับนักเรียน แม้แต่การคัดหรือเขียนอักษรไทยที่ถูกต้องก็ควรสอนเพราะอักษรไทยเป็นอักษรที่มีลักษณะเฉพาะของตัวเองซึ่งมีเส้นตรง เส้นโค้ง หรือวงกลม แต่ไม่หักเหลี่ยมหักมุมหรือมีลักษณะอ่านยากเหมือน "ลายสือไท" สมัยเมื่อเกือบพันปีมาแล้ว วิธีการเรียนการสอนภาษาไทยด้วยแบบเรียนเร็วใหม่ ที่คนรุ่นเก่าใช้กันมาอย่างได้ผล ซึ่งจะถูกนำมาปัดฝุ่นใช้ให้ทั่วกันนั้น อาจจะเติมแต่งสีสันให้น่าเรียน น่าสนใจเพิ่มขึ้นได้อีกมากมาย ข้อสำคัญอย่างยิ่งก็คือ เมื่อเด็กและเยาวชนอ่านออกเขียนได้และรักการอ่าน แล้วครูควรจะแนะนำให้เขา "อ่านเป็น" ด้วย นั่นก็คือต้องรู้จักคัดสรรและแสวงหาสื่อที่มีประโยชน์ มีคุณภาพ มีเนื้อหาตรงกับวัตถุประสงค์ในการค้นคว้า ต้องอ่านเร็ว สามารถเก็บประเด็นสำคัญของเนื้อหาและรู้จักวิพากษ์ วิเคราะห์สิ่งที่เห็นว่ามีคุณภาพแล้วนำสิ่งที่มีความหมายนั้นไปใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม ซึ่งในขณะเดียวกันผู้ผลิตสื่อก็ควรคำนึงถึงการผลิตสื่อที่มีคุณภาพว่าเป็นเรื่องสำคัญเช่นเดียวกัน เมื่อพิจารณาจากที่กล่าวมาแล้วก็อาจจะกล่าวได้ว่า กระบวนการทำให้เด็กและเยาวชนอ่านออกเขียนได้ รักการอ่านและอ่านเป็น นั้นเป็นคนละเรื่อง แต่มีปัญหา หรือสาเหตุ รวมทั้งวิธีการและการพัฒนาให้บรรลุวัตถุประสงค์เป็นเรื่องเดียวกันหรือใกล้เคียงเกี่ยวเนื่องกัน แต่จะว่าไปแล้วการสอนให้อ่านออกเขียนได้นั้นดูจะยากกว่าการทำให้รักการอ่าน เพราะการทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกสนใจหรืออยากอ่านนั้น จะต้องใช้วิธีการหรือองค์ประกอบหลายต่อหลายอย่าง เพราะฉะนั้นการที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้เรื่องอ่านออกเขียนได้ หรือการรักการอ่านเป็นเรื่องสำคัญและเร่งด่วนนั้นเป็นเรื่องที่ดีมาก แต่คงจะดียิ่งขึ้น ถ้าทำให้เป็นวาระประจำชาติเสียเลย เพราะเราได้แก้ปัญหาเรื่องนี้มาเป็นเวลานานพอสมควรแล้ว แต่ก็ยังไม่เป็นไปตามเป้าหมาย ตัวเลขของคนอ่านหนังสือไม่ออกและไม่รักการอ่านก็คงยังมีอยู่ เพราะฉะนั้นทั้งองค์กรที่รับผิดชอบ และองค์กรที่เกี่ยวข้อง ต้องช่วยกันทำให้ปัญหาเรื่องนี้ลดน้อยลง

๒.๒ การจัดการเรียนรู้เชิงรุก(Active Learning)

๒.๒.๑ ความหมายของการเรียนรู้เชิงรุก

Active Learning เป็นกระบวนการเรียนรู้อย่างหนึ่ง แปลตามตัวก็คือ เป็นการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติหรือการลงมือทำ “ความรู้” ที่เกิดขึ้นก็เป็นความรู้ที่ได้จากประสบการณ์ กระบวนการในการจัด

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนต้องได้มีโอกาสลงมือกระทำมากกว่าการฟังเพียงอย่างเดียว ต้องจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้รับการเรียนรู้โดยการอ่าน การเขียน การโต้ตอบ และการแก้ปัญหา อีกทั้งให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการคิดขั้นสูง ได้แก่การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความหมาย โดยการร่วมมือระหว่างผู้เรียนด้วยกันในการนี้ ครูต้องลดบทบาทในการสอน และการให้ข้อความรู้แก่ผู้เรียนโดยตรง แต่ไปเพิ่มกระบวนการ และกิจกรรมที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการจะทำกิจกรรมต่างๆ มากขึ้น และอย่างหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ โดยการพูด การเขียน การอภิปรายกับเพื่อนๆ การสอนแบบ Active Learning คือ กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการลงมือกระทำ และใช้กระบวนการคิด โดยผู้เรียนจะเปลี่ยนบทบาทจากผู้รับความรู้ (Receivers) ไปสู่การมีส่วนร่วมในการสร้างความรู้ (Co - creators)

ในศตวรรษที่ ๒๑ เป็นยุคของข้อมูลข่าวสารและการเปลี่ยนแปลงด้วยความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศทำให้การสื่อสารไร้พรมแดน การเข้าถึงแหล่งข้อมูลสามารถทำได้ทุกที่ทุกเวลา ผลกระทบจากยุคโลกาภิวัตน์นี้ส่งผลให้ผู้เรียนจำเป็นจะต้องมีความสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องและเป็นผู้แสวงหาความรู้อยู่ตลอดเวลา ประกอบกับปัจจุบันมีองค์ความรู้ใหม่เกิดขึ้นมากมายทุกวินาทีทำให้นิเวศการเรียนรู้มีความซับซ้อนเกินกว่าที่จะเรียนรู้จากในห้องเรียนได้หมด ซึ่งการสอนแบบเดิมด้วยการ “พูด บอก เล่า” ไม่สามารถจะพัฒนาให้ผู้เรียนให้นำความรู้ที่ได้จากการเรียนในชั้นเรียนไปปฏิบัติได้ดี ดังนั้น จึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม เทคโนโลยี และการเรียนรู้ของผู้เรียน จากผู้สอนคือผู้ถ่ายทอด เปลี่ยนบทบาทเป็นผู้ชี้แนะวิธีการค้นคว้าหาความรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สามารถแสวงหาความรู้ และประยุกต์ใช้ทักษะต่างๆ สร้างความเข้าใจด้วยตนเอง จนเกิดเป็นการเรียนรู้อย่างมีความหมาย (ไพฑูรย์ สินลารัตน์, ๒๕๔๕, สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และทัศนีย์ บุญเต็ม, ๒๕๔๕, ติศนา แคมมณี, ๒๕๔๘, บัณฑิต ทิพากร, ๒๕๕๐)

Active Learning เป็นการจัดการเรียนรู้แบบเน้นพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนประยุกต์ใช้ทักษะและเชื่อมโยงองค์ความรู้นำไปปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหาหรือประกอบอาชีพในอนาคต หลักการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning เป็นการนำเอาวิธีการสอน เทคนิคการสอนที่หลากหลายมาใช้ออกแบบแผนการสอนและกิจกรรมกระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในชั้นเรียน ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน และผู้เรียนกับผู้สอน Active Learning จึงเป็นการจัดการเรียนรู้ประเภทหนึ่งที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณสมบัติสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน

สรุปได้ว่าการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) หมายถึง การออกแบบการเรียนรู้ และการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนปฏิบัติจริง สร้างองค์ความรู้ ผ่านการคิดขั้นสูง (Higher-Order Thinking) การได้ปฏิบัติงานสร้างสรรค์งาน และนำเสนองานด้วยตัวเองการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับการเรียนการสอน กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ขั้นสูง (Higher- Order Thinking) ด้วยการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่า ไม่เพียงแต่เป็นผู้ฟัง ผู้เรียนต้องอ่าน เขียน ตั้งคำถาม และอภิปรายร่วมกัน ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง โดยต้องคำนึงถึงความรู้เดิม และความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้ ผู้เรียนจะถูกเปลี่ยนบทบาทจากผู้รับความรู้ไปสู่การมีส่วนร่วมในการสร้างความรู้

๒.๒.๒ ความสำคัญของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

๑. Active Learning ส่งเสริมการมีอิสระทางด้านความคิด และการกระทำของผู้เรียน การมี วิจารณ์ญาณ และการคิดสร้างสรรค์ ผู้เรียนจะมีโอกาส มีส่วนร่วมในการปฏิบัติจริง และมีการใช้วิจารณ์ญาณใน การคิด และตัดสินใจในการปฏิบัติกิจกรรมนั้น มุ่งสร้างให้ผู้เรียนเป็นผู้กำกับทิศทางการเรียนรู้ ค้นหาสไตล์การ เรียนรู้ของตนเอง สู่การเป็นผู้รู้คิด รู้ตัดสินใจด้วยตนเอง (Metacognition) เพราะฉะนั้น Active Learning จึง เป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาความคิดขั้นสูง (Higher Order Thinking) ในการมี วิจารณ์ญาณ การวิเคราะห์ การคิดแก้ปัญหา การประเมิน ตัดสินใจ และการสร้างสรรค์

๒. Active Learning สนับสนุนส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือกันอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งความร่วมมือใน การปฏิบัติงานกลุ่มจะนำไปสู่ความสำเร็จในภาพรวม

๓. Active Learning ทำให้ผู้เรียนทุ่มเทในการเรียน จูงใจในการเรียน และทำให้ผู้เรียนแสดงออกถึง ความรู้ความสามารถ เมื่อผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมอย่างกระตือรือร้นในสภาพแวดล้อมที่ เอื้ออำนวย ผ่านการใช้กิจกรรมที่ครูจัดเตรียมไว้ให้อย่างหลากหลาย ผู้เรียนเลือกเรียนรู้กิจกรรมต่างๆ ตาม ความสนใจและความถนัดของตนเอง เกิดความรับผิดชอบ และทุ่มเทเพื่อมุ่งสู่ความสำเร็จ

๔. Active Learning ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดการพัฒนาเชิงบวกทั้งตัวผู้เรียน และตัวครู เป็นการปรับการเรียนเปลี่ยนการสอน ผู้เรียนจะมีโอกาสได้เลือกใช้ความถนัด ความสนใจ ความสามารถ ที่เป็น ความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual Different) สอดรับกับแนวคิดพหุปัญญา (Multiple Intelligence) เพื่อแสดงออกถึงตัวตนและศักยภาพของตัวเอง ส่วนครูผู้สอนต้องมีความตระหนักแนวทางการนิเทศเพื่อพัฒนา และส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ตามนโยบายลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ที่จะปรับเปลี่ยน บทบาท แสวงหาวิธีการ กิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อช่วยเสริมสร้างศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคน สิ่งเหล่านี้จะ ทำให้ครูเกิดทักษะในการสอน และมีความเชี่ยวชาญในบทบาท หน้าที่ ที่รับผิดชอบ เป็นการพัฒนานั้น พัฒนา งาน และพัฒนาผู้เรียนไปพร้อมกัน

๕. กระบวนการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) สามารถรักษาผลการเรียนรู้ให้อยู่คงทน และนาน กว่ากระบวนการเรียนรู้ Passive Learning เพราะกระบวนการเรียนรู้ Active Learning สอดคล้องกับการ ทำงานของสมองที่เกี่ยวข้องกับความจำ โดยสามารถเก็บและจำสิ่งที่ผู้เรียนเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วม มีปฏิสัมพันธ์ กับเพื่อน ผู้สอน สิ่งแวดล้อม การเรียนรู้ได้ผ่านการปฏิบัติจริง จะสามารถเก็บจำในระบบความจำระยะยาว (Long Term Memory) ทำให้ผลการเรียนรู้ ยังคงอยู่ได้ในปริมาณที่มากกว่า ระยะยาวกว่า ซึ่งอธิบายไว้ ดังนี้

๑. กระบวนการเรียนรู้ Passive Learning

- กระบวนการเรียนรู้โดยการอ่านท่องจำผู้เรียนจะจำได้ในสิ่งที่เรียนได้เพียง ๑๐%
- การเรียนรู้โดยการฟังบรรยายเพียงอย่างเดียวโดยที่ผู้เรียนไม่มีโอกาสได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ด้วย กิจกรรมอื่นในขณะที่ครู สอนเมื่อเวลาผ่านไปผู้เรียนจะจำได้เพียง ๒๐% หากในการเรียนการสอนผู้เรียนมี โอกาสได้เห็นภาพประกอบด้วยก็จะทำให้ผลการเรียนรู้คงอยู่ได้เพิ่มขึ้นเป็น ๓๐%
- กระบวนการเรียนรู้ที่ผู้สอนจัดประสบการณ์ให้กับผู้เรียนเพิ่มขึ้น เช่น การให้ดูภาพยนตร์การสาธิต จัดนิทรรศการให้ผู้เรียนได้ดู รวมทั้งการนำผู้เรียนไปทัศนศึกษา หรือดูงาน ก็ทำให้ผลการเรียนรู้เพิ่มขึ้นเป็น ๕๐%

๒. กระบวนการเรียนรู้ Active Learning

- การให้ผู้เรียนมีบทบาทในการแสวงหาความรู้และเรียนรู้อย่างมีปฏิสัมพันธ์จนเกิดความรู้ความเข้าใจนำไปประยุกต์ใช้สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่าหรือ สร้างสรรค์สิ่งต่างๆ และพัฒนาตนเองเต็มความสามารถ รวมถึงการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เขาได้มีโอกาสร่วมอภิปรายให้มีโอกาสฝึกทักษะการสื่อสารทำให้ผลการเรียนรู้เพิ่มขึ้น ๗๐%

- การนำเสนองานทางวิชาการ เรียนรู้ในสถานการณ์จำลอง ทั้งมีการฝึกปฏิบัติ ในสภาพจริงมีการเชื่อมโยงกับสถานการณ์ต่างๆ ซึ่งจะทำให้ผลการเรียนรู้เกิดขึ้นถึง ๙๐%

๒.๒.๓ ลักษณะการเรียนรู้เชิงรุก Active Learning

๑. เป็นการพัฒนาศักยภาพการคิด การแก้ปัญหา และการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้
๒. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดระบบการเรียนรู้ และสร้างองค์ความรู้โดยมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันในรูปแบบของความร่วมมือมากกว่าการแข่งขัน

๓. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้สูงสุด

๔. เป็นกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนบูรณาการข้อมูลข่าวสารสารสนเทศสู่ทักษะการคิดวิเคราะห์และประเมินค่า

๕. ผู้เรียนได้เรียนรู้ความมีวินัยในการทำงานร่วมกับผู้อื่น

๖. ความรู้เกิดจากประสบการณ์ และการสรุปของผู้เรียน

๗. ผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเอง

๒.๒.๔ ลักษณะของการจัดกระบวนการเรียนรู้

๑. จัดการเรียนรู้ที่พัฒนาศักยภาพทางสมอง ได้แก่ การคิด การแก้ปัญหาและการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้

๒. จัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้สูงสุด

๓. จัดให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้และจัดกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง

๔. จัดให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ทั้งในด้านการสร้างองค์ความรู้ การสร้างปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน สร้างร่วมมือกันมากกว่าการแข่งขัน

๕. จัดให้ผู้เรียนเรียนรู้เรื่องความรับผิดชอบร่วมกัน การมีวินัยในการทำงาน และการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบในภารกิจต่าง ๆ

๖. จัดกระบวนการเรียนที่สร้างสถานการณ์ให้ผู้เรียนอ่าน พูด ฟัง คิดอย่างลุ่มลึก ผู้เรียนจะเป็นผู้จัดระบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง

๗. จัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะการคิดขั้นสูง

๘. จัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนบูรณาการข้อมูลข่าวสารหรือสารสนเทศและหลักการความคิดรวบยอด

๙. ผู้สอนจะเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเอง

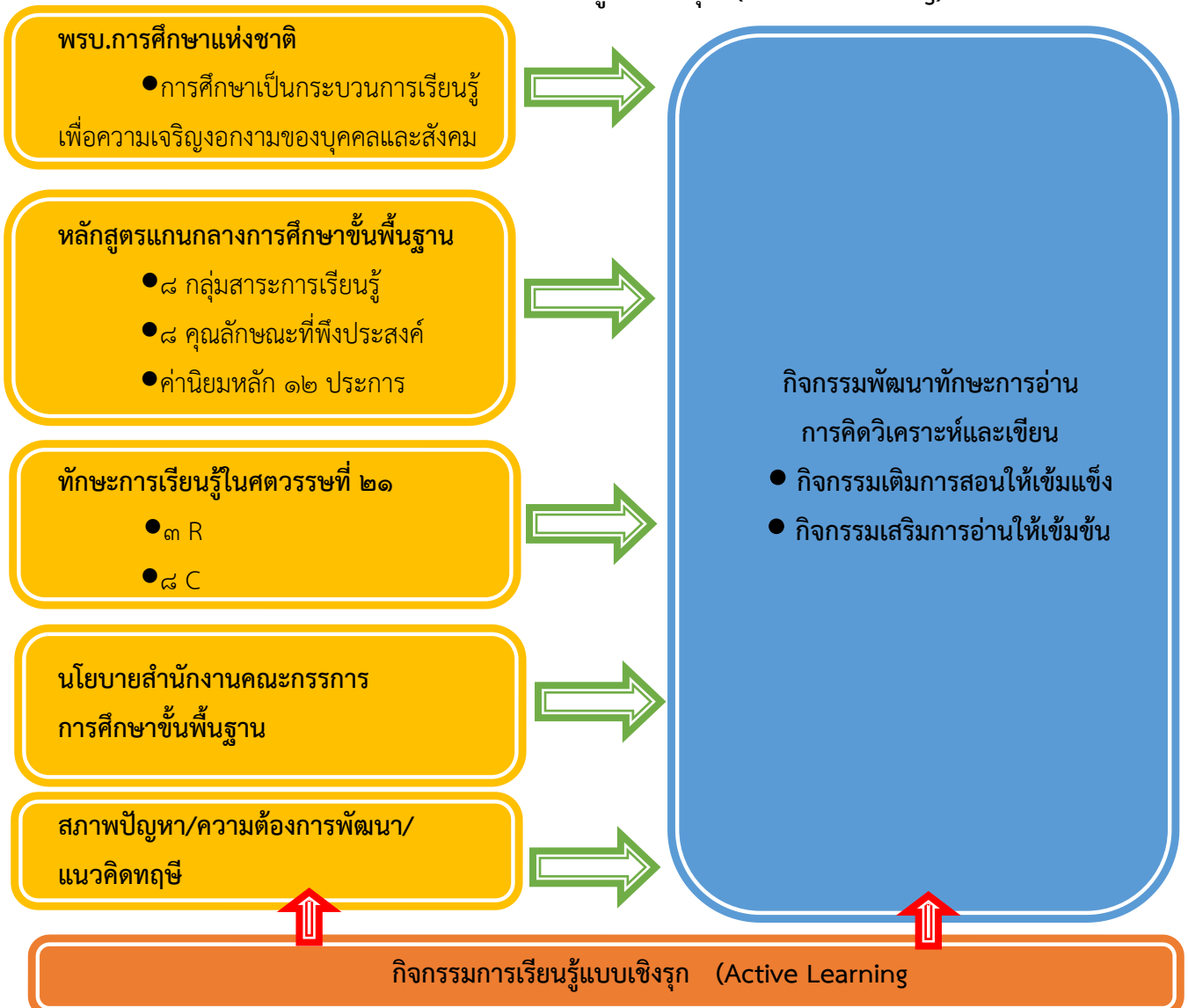
๑๐. จัดการสร้างความรู้ที่เกิดจากประสบการณ์ การสร้างองค์ความรู้และการสรุปบทวนของผู้เรียน

๒.๓ ทักษะการเรียนรู้แบบ ๓R ๘C แห่งศตวรรษที่ ๒๑

ทักษะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ ๒๑ ที่ครอบคลุมทักษะทุกอย่างที่ผู้เรียนควรพัฒนาและส่งเสริมให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนแต่ละคน เป็นทักษะพื้นฐานที่ผู้เรียนทุกคนควรได้รับการฝึกฝนและพัฒนาควบคู่กันไป เป็นการ

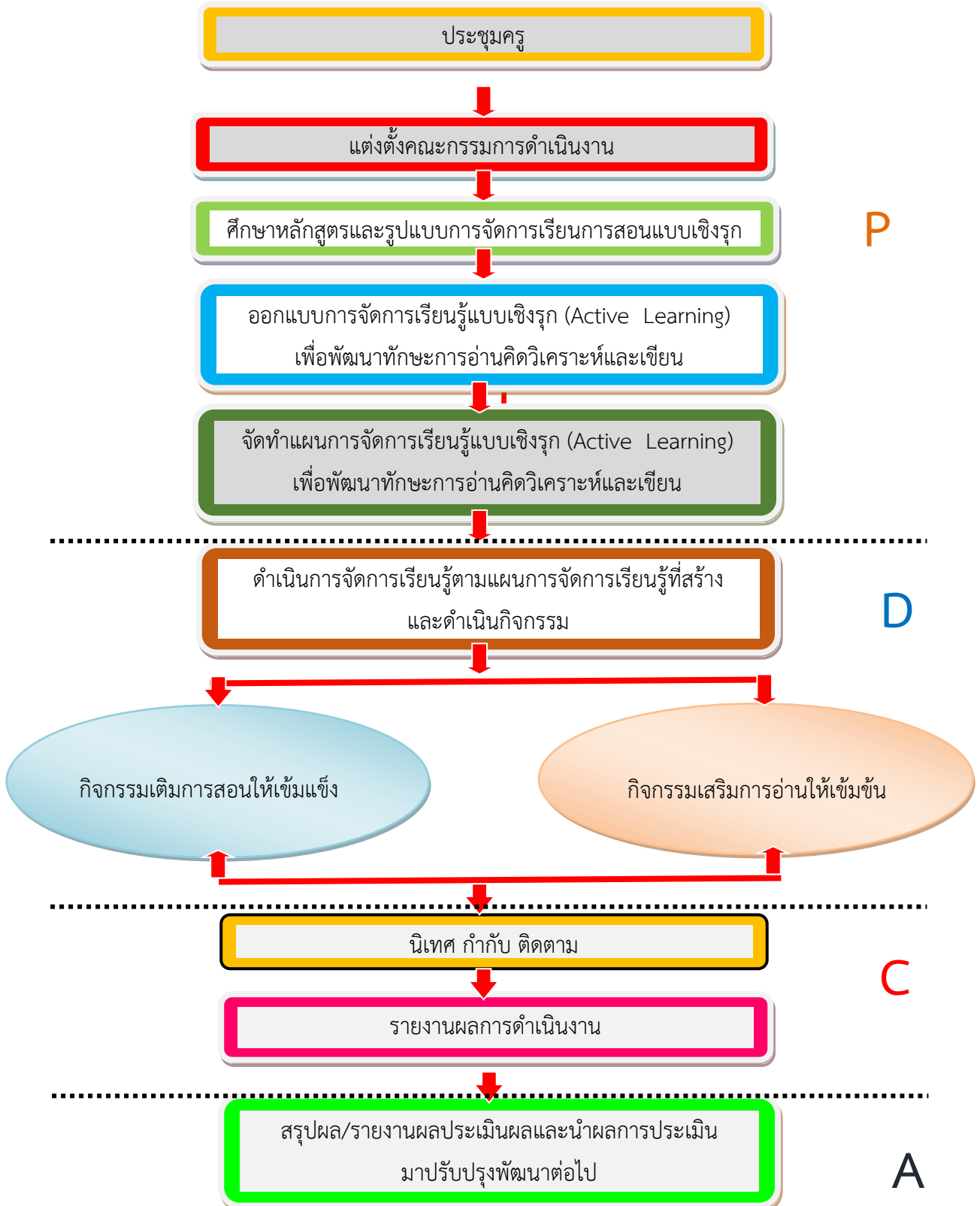
พัฒนาผู้เรียนทั้งด้านสติปัญญา สังคม อารมณ์และพฤติกรรม ให้ผู้เรียนมีความคิดที่สร้างสรรค์ คิดทำทหาย สามารถแก้ปัญหาเป็น ปรับตัวเข้ากับสังคมแห่งศตวรรษที่ ๒๑ ได้ มีความรู้ความสามารถและพฤติกรรมเชิงบวก ให้ผู้เรียนเป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุขในการเรียนรู้ จึงทำให้เกิดทักษะการเรียนรู้ ๓R ๘C ซึ่งโรงเรียนสามารถนำทักษะเหล่านี้ไปสอดแทรกการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มสาระวิชาต่างๆ แบบบูรณาการ ได้แก่ ๓R การอ่านออก (Reading) การเขียนได้ (Writing) คำนวณเป็น (Arithmetic) และ ๘C สามารถคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking & Problem solving) การสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creativity & innovation) เรียนรู้และเข้าใจพหุวัฒนธรรมและความคิดที่แตกต่างระหว่างวัฒนธรรมประเพณี (Cross-cultural understanding) มีภาวะผู้นำสามารถทำงานเป็นทีมร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี (Leadership Collaboration & teamwork) การสื่อสารข้อมูลข่าวสารและเสพสื่ออย่างเหมาะสม (Communications Information & media literacy) มีความสามารถด้านเทคโนโลยี และคอมพิวเตอร์ (Computing & ICT literacy) ความสามารถด้านการอาชีพ และกระบวนการเรียนรู้ (Career & learning skills) และ เป็นคนดี มีเมตตา กรุณา คุณธรรม จริยธรรม มีจิตสาธารณะทำเพื่อสังคม (Compassion)

กรอบแนวคิดในการพัฒนาทักษะการอ่าน การคิดวิเคราะห์และเขียน
โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning)

๓) ขั้นตอนการดำเนินงานพัฒนา

กระบวนการทำงานเพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน การคิดวิเคราะห์และเขียน
โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning)

ขั้นวางแผน (Plan)

๑ ประชุมครู

เพื่อมอบนโยบายและสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาทักษะการอ่าน การคิดวิเคราะห์และเขียน โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning)

๒. แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน

ฝ่ายบริหารวิชาการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน ประกอบด้วย หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และครูผู้รับผิดชอบตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ทุกคน

๓. ศึกษาหลักสูตรและรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบเชิงรุก

๓.๑ ครูผู้สอนดำเนินการศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อให้การดำเนินการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับการพัฒนาทักษะการอ่านคิดวิเคราะห์และเขียน

๓.๒ ครูผู้สอนศึกษารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบเชิงรุก (Active Learning) ตามธรรมชาติวิชาที่รับผิดชอบ

๓.๓ ครูผู้สอนเลือกรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) ที่น่าสนใจ เพื่อนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน การคิดวิเคราะห์ และเขียน ให้มีผลตามเป้าหมาย

๔ ออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านคิดวิเคราะห์และเขียน

๔.๑ ครูผู้สอนออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านการคิดวิเคราะห์ และเขียน

๔.๒ ครูผู้สอนนำเสนอรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านการคิดวิเคราะห์ และเขียน

๔.๓ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องตรวจสอบรูปแบบที่ครูผู้สอนได้ออกแบบ และเห็นชอบให้ดำเนินการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้

๕ จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก รุก (Active Learning) เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านคิดวิเคราะห์และเขียน

๕.๑ ครูผู้สอนดำเนินการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่รับผิดชอบ และตามรูปแบบที่ได้เลือก และออกแบบไว้โดยผ่านหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้

๕.๒ แผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น มีความสอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา ตรงตามมาตรฐานและตัวชี้วัด มีกิจกรรมการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) ที่หลากหลายเหมาะสมกับบริบทของนักเรียนในแต่ละระดับชั้น เป็นแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะด้านการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน มีการวัดและประเมินที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และวัดประเมินผลอย่างหลากหลายวิธี เหมาะสมกับนักเรียนบนพื้นฐานความแตกต่าง

๕.๓ หัวหน้าวิชาการตรวจแผนการจัดการเรียนรู้ และพร้อมจะให้ครูผู้สอนนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปดำเนินการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียนนักเรียนต่อไป

ประชุมครูเพื่อมอบนโยบายการพัฒนาทักษะการอ่าน การคิดวิเคราะห์และเขียน

คณะครูร่วมศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตร

ดำเนินการตามแผน (Do)

๖ ดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้าง

การจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน การคิดวิเคราะห์และเขียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) มีกิจกรรมหลักดังนี้

๖.๑ กิจกรรมเติมการสอนให้เข้มข้น

เป็นกิจกรรมการเรียนการสอนในเวลาเรียนปกติ ตามชั่วโมงเรียนในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ ครูผู้สอนแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ ดำเนินการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) ตามแนวทางการพัฒนาหรือแผนการจัดการเรียนรู้และมีการเสริมแรงโดยการชมเชยผู้ที่เรียนรู้ได้ดีและคอยให้กำลังใจคนที่เรียนรู้ช้ากว่าคนอื่น ในระหว่างสอนในชั่วโมงครูผู้สอนเน้นทักษะการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน ให้นักเรียนฝึกอ่าน ฝึกคิดวิเคราะห์ ฝึกเขียน โดยให้สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้และตัวชี้วัด ตามธรรมชาติวิชา ครูผู้สอนฝึกทักษะทั้ง ๓ ด้าน ให้แก่นักเรียน โดยใช้สื่อ และใช้กระบวนการสอนที่หลากหลาย นักเรียนได้เรียนรู้ควบคู่ไปกับการทำกิจกรรม ทำให้นักเรียนเกิดทักษะการเรียนรู้ที่ยั่งยืนอย่างมีประสิทธิภาพเต็มตามศักยภาพเกิดประสิทธิผลส่งผลต่อการพัฒนาด้านการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียนในทางพัฒนาขึ้น

๖.๒ กิจกรรมเสริมการอ่านให้เข้มข้น

โดยดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เสริมให้นักเรียนทั้งในและนอกเวลาเรียนตามที่โรงเรียนกำหนดเป็นจุดเน้นหรือดำเนินการเป็นปกติอยู่แล้ว เช่น กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน กิจกรรมสอนซ่อมเสริมในเวลาช่วงพักกลางวัน ในชั่วโมงลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ กิจกรรมท่องคำศัพท์ กิจกรรมท่องบทอาขยาน กิจกรรมเขียนเรื่องจากภาพ กิจกรรมเขียนเรียงความ กิจกรรมเขียนเรื่องตามจินตนาการ เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้จะดำเนินการซ้ำๆ บ่อยๆ เพื่อให้เกิดความชำนาญ โดยมีรายละเอียดดังนี้

๖.๒.๑ ครูผู้สอนดำเนินการสอนแบบเข้ม กลุ่มนักเรียนที่อ่านไม่ออกเขียนไม่ได้และคิดวิเคราะห์ไม่เป็น ครูผู้สอนต้องทุ่มเทเวลาและเสียสละเวลาโดยใช้เวลานอกห้องเรียนในการพัฒนานักเรียน เช่น

นักเรียนไปเรียนเพิ่มเติมในห้องสมุดในช่วงพักกลางวันทุกวัน โดยการฝึกอ่านคำ กลุ่มคำ ประโยคสั้นๆ และประโยคยาวๆ ตามลำดับความยากง่าย ใช้สื่อวีดิทัศน์ สื่อมัลติมีเดีย และสื่อช่วยสอนอื่นๆ

๖.๒.๒ ครูผู้สอนดำเนินการสอนแบบเข้ม กลุ่มนักเรียนที่อ่านไม่คล่อง เขียนไม่คล่อง และกลุ่มนักเรียนที่อ่านคล่อง เขียนคล่อง และคิดวิเคราะห์เป็น ในช่วงพักกลางวันทุกวัน โดยจัดกิจกรรมต่างๆ อย่างหลากหลาย ใช้สื่อ นวัตกรรมที่สร้างขึ้น ให้เหมาะสมกับกลุ่มนักเรียน

การตรวจสอบ (Check)

๗ กำกับ นิเทศ ติดตาม

ผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้าวิชาการ หัวหน้าระดับระดับ กำกับ ติดตาม โดยการเข้านิเทศ ห้องเรียน นิเทศการสอนของครู เพื่อชี้แนะแนวทางในการดำเนินการจัดการเรียนการสอนของครู แบบ กัลยาณมิตร ตามแผนการนิเทศภายในที่กำหนด

๘ รายงานผลการพัฒนา

๘.๑ ครูผู้สอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ดำเนินการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียนของนักเรียน

๘.๒ รายงานผลการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน ให้หัวหน้าวิชาการรับทราบภาคเรียนละ ๒ ครั้ง

๘.๓ สรุปผลการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน ภาคเรียนละ ๑ ครั้ง

การรายงานผลเพื่อปรับปรุงพัฒนา (Action)

๙ สรุปผล/รายงานผลการประเมินผลและนำผลการประเมินมาปรับปรุงพัฒนาต่อไป

๙.๑ หัวหน้าวิชาการสรุปรายงานผลการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน ภาคเรียนละ ๑ ครั้ง ให้ผู้บริหารรับทราบ

๙.๒ นำผลการประเมินมาวิเคราะห์ร่วมกัน เพื่อที่จะได้นำไปเป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

๔) ผลงานที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน

ผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานพบว่า นักเรียนทุกคนทุกระดับชั้นได้รับการพัฒนาทักษะการอ่าน การคิดวิเคราะห์และเขียน นักเรียนมีความสามารถ มีความรู้ มีความเข้าใจ สามารถอ่านและวิเคราะห์นำมาเขียนเพื่อใช้ในการเรียนได้ นักเรียนมีผลการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน ระดับโรงเรียน ปีการศึกษา ๒๕๖๒ ระดับ ดี ขึ้นไป ร้อยละ ๘๑.๕๒ ผลการประเมินความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียน (Reading Test : RT) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๒ มีคะแนนเฉลี่ยระดับโรงเรียน สูงกว่าระดับประเทศร้อยละ ๖.๗๒ ทั้ง ๒ ด้าน ได้รับเกียรติบัตรเป็นสถานศึกษาที่นักเรียนมีคุณภาพระดับดีมาก ทั้ง ๒ ด้าน (การอ่านออกเสียงและอ่านรู้เรื่อง) อันดับที่ ๑ ของเขตพื้นที่ ประเภทสถานศึกษาขนาดใหญ่ จากผลการประเมินความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียน (Reading Test : RT) ปีการศึกษา ๒๕๖๒ ผลการประเมินทดสอบความสามารถพื้นฐานของผู้เรียนระดับชาติ (NT) ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ ปีการศึกษา ๒๕๖๒ ด้านภาษาไทย มีคะแนนเฉลี่ยระดับโรงเรียนสูงกว่าระดับประเทศร้อยละ ๑๓.๐๖ ได้รับเกียรติบัตรเป็นสถานศึกษาที่นักเรียนมีคุณภาพระดับดีขึ้นไป เป็นอันดับที่ ๒ ประเภทสถานศึกษาขนาดใหญ่ จากการประเมินคุณภาพผู้เรียน (NT) ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ ปีการศึกษา ๒๕๖๒ ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐาน (O-NET) ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ปีการศึกษา ๒๕๖๒ วิชาภาษาไทย มีคะแนนเฉลี่ยระดับโรงเรียนสูงกว่าระดับประเทศร้อยละ ๕.๗๘ และผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐาน (O-NET) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ปีการศึกษา ๒๕๖๒ วิชาภาษาไทย มีคะแนนเฉลี่ยระดับโรงเรียนสูงกว่าระดับประเทศร้อยละ ๕.๔๗

ครูผู้สอนทุกคนมีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถใช้กิจกรรมการเรียนการสอนแบบเชิงรุก (Active Learning) เพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน การคิดวิเคราะห์และเขียนของนักเรียน และมีรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบเชิงรุก (Active Learning) อย่างหลากหลายตามธรรมชาติวิชา มีผลการประเมินคุณภาพมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ปีการศึกษา ๒๕๖๒ มาตรฐานที่ ๓ กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อยู่ในระดับคุณภาพ ดีเลิศ ได้รับเกียรติบัตรการคัดเลือกเป็นโรงเรียนต้นแบบระดับจังหวัด ที่มีวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศในการพัฒนาตามนโยบายการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ กระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีการศึกษา ๒๕๖๑

๕) สรุปสิ่งที่เรียนรู้และการปรับปรุงให้ดีขึ้น

องค์ความรู้ที่ได้รับจากการพัฒนาทักษะการอ่านคิด วิเคราะห์และเขียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) ของโรงเรียนนิคมสร้างตนเอง คือ

๑. โรงเรียนได้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) เพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน คิด วิเคราะห์และเขียน จากครูทุกคน ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ทำให้การเรียนรู้ของนักเรียนเกิดทักษะ การอ่าน การคิด การแก้ปัญหา สามารถนำไปใช้ต่อยอดในการดำเนินชีวิต
๒. นักเรียนมีผลการอ่านคิด วิเคราะห์และเขียน ทั้งระดับโรงเรียนและมีผลการทดสอบระดับชาติเป็นที่พึงพอใจ
๓. โรงเรียนจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับหลักสูตร และนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่เน้นให้ผู้เรียนอ่านออก เขียนได้ คิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑
๔. ชุมชนและผู้ปกครองมีความพึงพอใจ ไว้วางใจ และให้ความร่วมมือในการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน
๕. ครูเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

๖) การขยายผลและเผยแพร่ผลการพัฒนา

โรงเรียนนิคมสร้างตนเอง ได้ขยายผลและเผยแพร่รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบเชิงรุก (Active Learning) เพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน ให้แก่คณะครูโรงเรียนครูชนพัฒนา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต ๑ และคณะครูจากเครือข่ายอำเภอพรหมคีรี และเครือข่ายอำเภอนบพิตำ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต ๔ เพื่อให้โรงเรียนดังกล่าวได้ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาทักษะด้านการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning)

๖. ข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

จากการดำเนินการพัฒนาทักษะการอ่าน การคิดวิเคราะห์และเขียน โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) ปีการศึกษา ๒๕๖๒ พบว่า การจัดกิจกรรมดังกล่าวควรมีการพัฒนาปรับปรุงเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน ดังนี้

- ๑) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ ควรเน้นทักษะการอ่านเป็นสำคัญอันดับ ๑ ในชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑-๓
- ๒) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ ควรเน้นทักษะการอ่าน การคิดวิเคราะห์ และเขียนเรื่อง ตามลำดับความสำคัญ ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔-๖
- ๓) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ ควรเน้นทักษะการอ่าน การคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ เขียนเพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน เขียนเพื่อแก้ปัญหาตามลำดับความสำคัญ ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑-๓

๗. จุดเด่น หรือลักษณะพิเศษของผลงานนวัตกรรม

จุดเด่นของการพัฒนาทักษะการอ่าน การคิดวิเคราะห์และเขียน โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) เป็นความร่วมมือกันในการพัฒนางานบริหารวิชาการ โดยความร่วมมือ ร่วมใจ กันแบบกัลยาณมิตร ทั้งระบบโรงเรียน กิจกรรมการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) ที่ครูจัดทำขึ้นมีความหลากหลายตามธรรมชาติของวิชา มีความสอดคล้อง และเหมาะสมกับระดับชั้นการเรียนรู้ ตามบริบทของนักเรียน กิจกรรมการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) แต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้สามารถนำมาปรับใช้ได้ในทุกระดับชั้น และสามารถนำมาปรับใช้ได้ตามความเหมาะสมกับสภาพล้อมตามสถานการณ์ปัจจุบัน เพื่อรองรับความเปลี่ยนแปลงตามนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด

บรรณานุกรม

กระทรวงศึกษาธิการ.(๒๕๔๕). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕. กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

กุสุมา รัชมณี. ทักษะการสื่อสาร. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์,๒๕๓๖.

กอบกาญจน์ วงศ์วิสิทธิ์. ทักษะภาษาเพื่อการสื่อสาร. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์,๒๕๕๑.

พิมพ์พันธ์ เตชะคุปต์. (๒๕๔๘). การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ :
เดอะมาสเตอร์กรุ๊ป แบนเนจเม้นท์.

วัฒนะ บุญจับ. ศาสตร์แห่งการใช้ภาษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มิตรสยาม,๒๕๔๑.

วิจารณ์ พานิช. (2555). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ ในศตวรรษที่ 21. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี-
สฤษดิ์วงศ์.

สนิท ตั้งทวี. อ่านไทย. พิมพ์ครั้งที่ ๒.กรุงเทพฯ:โอเดียนสโตร์,๒๕๓๖.

-----,สำนักงาน.กระทรวงศึกษาธิการ. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.๒๕๕๑

.กรุงเทพมหานคร:โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด,๒๕๕๒.

อภิรักษ์ อนะมาน. ศิลปะการใช้ภาษาไทย. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ: พัฒนาศึกษา,๒๕๔๙.

